נְאֻם־יְהוָה׃ וַתַּשְׁקְ אֶת־הַנְּזִרִים יַיִן וַעַל־הַנְּבִיאִים צִוִּיתֶם לֵאמֹר לֹא תִנָּבְאוּ׃ הִנֵּה אָנֹכִי מֵעִיק תַּחְתֵּיכֶם כַּאֲשֶׁר תָּעִיק הָעֲגָלָה הַמְלֵאָה לָהּ עָמִיר׃ וְאָבַד מָנוֹס מִקָּל וְחָזָק לֹא־יְאַמֵּץ כֹּחוֹ וְגִבּוֹר לֹא־יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ׃ וְתֹפֵשׂ הַקֶּשֶׁת לֹא יַעֲמֹד וְקַל בְּרַגְלָיו לֹא יְמַלֵּט וְרֹכֵב הַסּוּס לֹא יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ׃ וְאַמִּיץ לִבּוֹ בַּגִּבּוֹרִים עָרוֹם יָנוּס בַּיּוֹם־הַהוּא נְאֻם־יְהוָה׃ שִׁמְעוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עֲלֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל כָּל־הַמִּשְׁפָּחָה אֲשֶׁר הֶעֱלֵיתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר׃ רַק אֶתְכֶם יָדַעְתִּי מִכֹּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה עַל־כֵּן אֶפְקֹד עֲלֵיכֶם אֵת כָּל־עֲוֹנֹתֵיכֶם׃ הֵיֵלְכוּ שְׁנַיִם יַחְדָּו בִּלְתִּי אִם־נוֹעָדוּ׃ הֲיִשְׁאַג אַרְיֵה בַּיַּעַר

פירוש מהנאון מלבים

מתכלית הנזירות הוא להפרש מערויות, כמ"ש למה נסמכה פ' סוטה אצל פ' נזיר שכל הרוצה סוטה בקלקולה יזיר ח"ע מן היין. האף אין זאת בני ישראל, ר"ל הלא לא לבד אלא שמרתם מלותי ותעשתם בע"ו וג"ע, הלא ההכנות שיסמרו מחכם מחשבים חלה תבטלו? עד שגם זאת אין ביניכם לא נביאים ולא נזירים, שעל ידם יתפשט בחומה החמונה כה' וספריסות מערויות? כי: יהשקו את הנזירים יין אלא ימלא חים יורה דרך הפריסות, ועל הנביאים צויתם לאמר לא תנבאו כדי שלא ימלא רוח קדשי ביזרעל ולא דורש החמונה המתמיית ומזהיר על ע"ז, לכן: הנה אנכי מעיק תחתיכם. כמו שבעגלה שסיע מלאה עמיר עושים מעקה סביבה שלא יפלו העמרים מתוכה והעמרים נלחקים ומלומלים בעגלה ע"י המעקה כל יוכלו ליפול מתוכה, כן אסובב אתכם כל תוכלו ללחת ממקומכם להמלט מחרב לויב: ואבד, לא תוכלו לא לבדוח כי יאבד מנוס מקל, ולא לעמוד במלחמה נגד החויב כי גם החזק בעבע לא יאמץ כחו, לא יסתר כמו בחזקתו כי יפול בו רפיון בכחו ומורך לב ולא יוכל להלחם, וגם הגבור לא לבד שלא יוכל להלחם להלח את החויב, כי גם לא תועיל לו גבורתו שימלט נפשו ע"פ ויציל ח"ע מן המות ע"י המלטה בנבורתו: והופש, והגם שלפעמים יעמדו המוריס בקשת לעבב בפני החויב מעט זמן עד שבתוך כך יום הקל ברגליו, אבל עתה תופש הקשת לא יעמד כלל רק יברח תכף, ועי"כ קל ברגליו לא ימלט, ר"ל שהתופש קשת לא ימלט ע"י עמידתו נגד החויב את הקל ברגליו, שיהיה לו זמן לברוח, כי לא יעמוד כלל. וגם רוכב הסום לא ימלט נפשו, הגם שלהם היסה קלה יותר: ואמיץ לבו בגבורים, וגם הם ימלא כין הגבורים לחד שלבו לחיץ יותר מכולם, לא יועיל לו לחמות לבו רק מה שערום ינום ביום ההוא ויציל את נפשו ע"י ניסה לא על ידי מלחמה ולא שימלט ממנו ונבזרו: שמעו וכו' אשר העליתי מארץ מצרים, ועי"כ קניתי לחתכם לחלקי שלא תהיו תחת השריס העלוזים ומערכת הסמים כי הנחתי דבוקה בכם, ועי"כ: רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה, לא נמלא משפחה לחרת מן האדמה שתהיה יריעתי והשגחתי דבוקה בם כמוכם, כי כולם מתנים תחת סדרי הטבע והנהגת בלא הסמים וע"כ חינם מלווים על הביתוך, כמ"ש אשר הלך ה' לפני העמים תחת הסמים ותחכם לקח ה' ויוליח לחכם מכור הכרזל ממלרים להיות לו לעם נחלה, ע"כ אפקד עליכם את כל עוונותיכם, לחר שאתם מלווים על היחוד ושלא לשתף עם עבודתי עבודת נכר ולכם נתנה תורה ומלות: הילכו הפסוקים (נ—ח) הם הולעה והקדמה ורלחי דברים להנבואות שיבואו מן פסוק ט' עד סוף קלפיטל ל'. לחר (הקדמה לחת) שידש שמשם לינו מקרה רק השגחה, כי הילכו שניהם יחדו בלתי אם

אבן עזרא

ברבר הנזירים החל מהם כמשפט הלשון: ותשקו. הברחתם אותם עד שנפסלו ושתו יין: הנה. הנאון אמר כי סלת מעיק מן הפועלים העומרים זה דרך משל שאין כח לסבול וחכמי ספרד אומרים כי הוא פועל יוצא והנה בעיק בינורת עקת רשע והנה בסו מצוק וחחתיכם, במקומכם והמעם שתהיו כבדים ולא תוכלו לברוח, על כן אחריו ואבד מנוס מקל: [לא] יאמץ כחו. בסהשבתו ומאכלו כלי המלחמה: וחפש. סעם לא יעמד כי הכל יפחד לנעת אליו: וקל ברגליו. ורוכב לאות כי הקל הוא הסוס וכתוב על קל נרכב. ואמיץ לבו. זהו שמחשבתו שיוצח ולא יוכל איש להזיקו והנך זה הירא ורך הלבב ירא מהכל ורך הלב להשחית: ערום. שיכבדו עליו בגדיו בברחו: רק אתכם. כאומר ידעתי מכאוביכם והצלתי אתכם ותחת שתעבדוני מרדתם בי על כן אפקוד והנכון כדרך בקרובי אקדש וכבה דרך המלבים לבעום על עברותם העיובדים לפניהם שידעו מנהגם יותר מן הכפריים: הילכו. הזכיר למעלה ועל הנביאים צויתם לאמר לא תנבאו והנה אפקד עליכם אודיעכם זאת ביד נביאי אילי תשובי אלי ולולא שנודעתי לנביא וגליתי סידי לו להוכיחכם לא היה מתנבא מלבו כי איך ידע מה שאני עתיד לעשות וכבה אין דברו דרך מקרה וראו היתכן להיות שילכו שנים אנשים ברעע אחד למקום אחד בעבור דבר אחד אם לא נועד זה עם זה ובאשר תראו שהיה אמת דבר הנביא דעו כי אני שלחתי ואיך יכל למרות את פי שלא יגביא כי אתם אומרים להם לא הנבאו: הישאג. משל אחר היש מנהג באריה שישאג [אם לא] רק על

שפתי חכמים

א דבר פסוס לי. קן בתרגומו מסוף היה אבל קשה ימים דכתיב בקרא ל"ל בשלמא אי ליתן מקץ ללמד לשון סוף הוה אלא לי מקלת כמו מקלת לחקיו מב"ם ליוק הקלה למקצ ימים ליצר שני פעמים שלימות היו מיום ליום ולא מקלת שני פעמים אבל יוסף דמקץ לי סוף הוה ח"ב ימים דכתיב בקצת לשנה לי ומפ' דה"ק מקץ לי מקלת הוה וה"ק דכל לי קן שני לי מקלת הוה אלא שהוה מוכח מן המקרא שהוא לי סוף נכני

(ו) ויהי מקץ. כתרגומו מסוף וכל לי קן א סוף הוה:

רש"י

(ו) ויהי מקץ. כתרגומו מסוף היה וכל לי קן א סוף הוה:

אבן עזרא

(א) ויהי מקץ. לח פי׳ הכתוב תחלת זה החשבון. וכן ויהי מקץ לרכשים שנה. וכן וכשוב שנים והמם שנה

בראשית מא מקץ

אונקלוס

מא וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חלם והנה עמד על היאר׃ א וַהֲוָה מִסּוֹף תַּרְתֵּין שְׁנִין וּפַרְעֹה חֶלֶם וְהָא

תו"א ויהי מקץ שנתים ימים נזיר ה׃